

‘Aaltjesonderzoek levert meer op dan je denkt’

Normec Robalab helpt greenkeepers met vroeg signaleren van schade door aaltjes

Een perfecte green is egaal, veerkrachtig en bestand tegen intensief gebruik. Maar wat als de wortels, onzichtbaar onder het maaiveld, verzwakt zijn? Microscopisch kleine aaltjes vormen een vaak onderschatte bedreiging voor gras op golfbanen. ‘Schadelijke aaltjes kunnen voor zichtbare schade en slechtere speelbaarheid zorgen,’ zegt Leon Swinkels van Normec Robalab. ‘Toch wordt er op veel banen nog nauwelijks naar gekeken.’

Auteur: Karlijn Raats

Op sportvelden en greens zijn het wortelgestel en de bodemstructuur essentieel voor een gezonde grasmat. Swinkels: ‘Schadelijke aaltjes, zoals het wortellesieaaltje (*Pratylenchus penetrans*) en het wortelknobbelaaltje (*Meloidogyne naasi* en *Meloidogyne minor*), kunnen haarwortels aantasten, knobbels veroorzaken en de opname van water en voedingsstoffen verstoren. Dat zie je niet meteen, maar onder droge of intensief bespeelde omstandigheden wrekt het zich: kale plekken, stressgevoeligheid, slechte groei en trager herstel.’ Volgens Swinkels worden deze problemen vaak pas laat herkend. ‘Men zoekt de oorzaak dan in de bemesting of bovengrondse ziekten. Veel greenkeepers kijken nog vooral naar bladproblemen. Maar juist bij de wortels begint vaak de ellende. Gras dat geen goed wortelgestel heeft, is minder weerbaar en minder functioneel. Zeker bij de visuele en functionele eisen die aan met name greens, maar ook fairways worden gesteld, is dat een risico.’

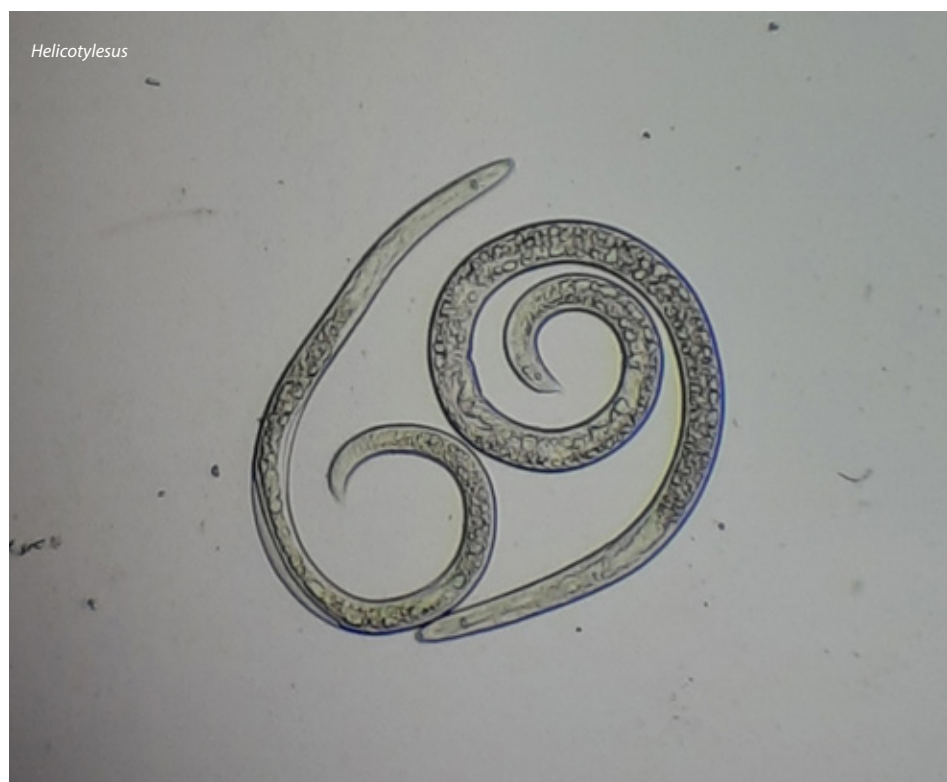
Microscopisch onderzoek en incubatieproces

Normec Robalab is het enige commerciële laboratorium in Nederland dat volledig RVA-geaccrediteerd is voor microscopisch aaltjesonderzoek. En dat is geen overbodige luxe, stelt Swinkels: ‘Wij tellen alle soorten aaltjes, ook die waarvoor nog geen DNA-primer beschikbaar is. Dat geeft een veel vollediger beeld dan DNA-methoden. Zeker bij aanleg of renovatie van greens, tees en fairways is dat cruciaal.’ Hun methode combineert de analyse van aaltjes die vrij in de grond leven met behulp van directe microscopie met een incubatieproces. ‘We zetten organisch materiaal, zoals wortelresten, twee weken apart bij 20 graden op incubatie. Aaltjes die in of op deze resten zitten, komen dan tevoorschijn. Zonder die stap onderschat je de besmettingsdruk, vooral bij soorten die in wortels verblijven.’

Een aaltjesrapport van Normec Robalab is geen droge opsomming van aantallen. Swinkels: ‘We

‘Aaltjesschade begint ondergronds en vaak voordat je iets aan het gras ziet’

Leon Swinkels

geven altijd een interpretatie. Welke soorten zijn schadelijk, welke minder en wat kun je doen? En we vragen altijd de context erbij: vochttoestand, beheer, perceelgeschiedenis. Alleen dan kun je echt goed adviseren.’

Wortelgezondheid

Aaltjesonderzoek staat op veel golfbanen nog in de kinderschoenen. ‘We krijgen wel vragen naar bemestingsonderzoeken binnen van golfbanen, maar naar aaltjesonderzoek nog weinig,’ aldus Swinkels. ‘Dat is een gemiste kans, zeker als je kijkt naar de kosten-batenverhouding. Een grondig onderzoek kost een paar honderd euro. Dat is niets als je beseft dat aanleg of renovatie van een green al snel tienduizenden euro’s kost. En dan hebben we het nog niet over besparingen op watergift bij slechtgroeiend gras of het voorkomen van herstelkosten. Voorkomen is goedkoper dan genezen.’

Greens zijn kwetsbaar omdat ze kort gemaaid worden, intensief betreden en vaak op een beperkte bodemlaag liggen. ‘Als je gras door aaltjes minder wortelt, wordt het gevoeliger voor droogte, neemt het minder voedingsstoffen op en groeit het slechter terug na maaien of betreding. Dan krijg je pleksgewijze hobbels en dat wil je als greenkeeper uiteraard absoluut vermijden.’

Bodembalans als weerbaarheid tegen schade

Het voorkomen van schade begint bij bodemgezondheid. Swinkels: ‘Een optimale balans tussen organische stof, zuurgraad en nutriënten bepaalt hoeveel weerstand je bodem kan bieden tegen aaltjes. Er zijn gunstige aaltjessoorten die schadelijke soorten onderdrukken, maar dan moet de omgeving wel kloppen.’ Daarom adviseert Normec Robalab altijd een gecombineerde aanpak. ‘We koppelen onze aaltjesre

sultaten aan een bemestingsadvies. Denk aan calcium, kalium, magnesium, stikstof: alles wat gras nodig heeft om goed te groeien en zichzelf te kunnen verdedigen. Zonder die koppeling kijk je maar naar een deel van het plaatje.'

Swinkels pleit voor een structurele aanpak in plaats van symptoombestrijding. 'Er wordt vaak

pas ingegrepen als het gras slecht groeit. Maar dan ben je eigenlijk al te laat. Richt je liever op het versterken van de bodem als geheel.'

Maatregelen bij (lichte) besmetting

Als blijkt dat een perceel besmet is met schadelijke aaltjes en je het geschikt wil maken voor aanleg of renovatie, biedt een rapport van

Normec praktische handvatten. Swinkels: 'Bij een matige besmetting kun je met groenbemesters, zoals afrikaantjes of bladrammenas, de populatie slechte aaltjes onderdrukken. Of je legt het perceel tijdelijk braak. Maar dat werkt alleen als je weet met welke soorten je te maken hebt.' Hij waarschuwt wel voor al te eenvoudige oplossingen: 'Er zijn granulaatmiddelen en biologische preparaten op de markt, maar die zijn vaak beperkt effectief. Veel middelen verlammen aaltjes tijdelijk, waarna ze gewoon weer actief worden. Kies dus bewust, op basis van het type aaltje dat je hebt. En let bij zodenkwekers goed op: aaltjes kunnen met zoden meeliften. Zorg ervoor dat er altijd een aaltjesonderzoekscertificaat bij zit.'

Wellicht kunnen golfbanen leren van de aanpak in boomkwekerijen. Swinkels knikt. 'Daar doet men inderdaad standaard, voorafgaand aan de ingebruikname van een perceel, een aaltjesonderzoek. Want ze weten: bomen staan er jarenlang. Voor een golfbaan geldt hetzelfde. De grasmat blijft vaak jaren liggen, en als er bij aanleg al schadelijke aaltjes in zitten, breiden die zich uit. Het eerste jaar zie je misschien niets, maar deze manifesteren zich daarna. En dan is het te laat.' Ook de invloed van grondaanvoer wordt onderschat. 'Er wordt regelmatig grond aangevoerd van elders, bijvoorbeeld voor ophoging of renovatie. Maar als daarin al aaltjes zitten, dan begin je met een achterstand. Vraag altijd naar onderzoekcertificaten of laat aaltjesonderzoek uitvoeren bij alle grond die je gebruikt.'

Beheerstrategie

De conclusie van Swinkels is helder: 'Iedere sportaccommodatie of golfbaan heeft aaltjes in de bodem. Dat is normaal. Maar je moet weten welke, in welke aantallen en wat je ermee kunt. Alleen dan kun je schade voorkomen, herstelkosten beperken en je gras écht sterk maken.' Hij pleit voor een meer structurele beheeraanpak: 'Laat aaltjesonderzoek onderdeel zijn van al je standaard aanleg- en renovatieprojecten. Net zoals men standaard kijkt naar zuurgraad en bemesting. Uiteindelijk draait het om balans: tussen bodemleven, nutriënten en weerbaarheid van de grasplant. Daarvoor zijn gezonde graswortels onmisbaar.'

'Wortelgezondheid bepaalt de speelkwaliteit'

BE SOCIAL
 Scan, lees & deel!